

משנה • חמ"ד

מסכת מגילה

כיתה ז' • מבחנים חינוך מותאם - מחוון

לְיִהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשֵׁשׁ וִיקָר

(אסתר ח, טז)

מבחנים • מסכת מגילה

מבחנים

מבחן – פרק ראשון: מגילה נקראת

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

קראו לאט. ענו על כל שאלה. אפשר להיעזר במחסן המילים. בהצלחה!

(20 נקודות)

1. השלימו את המשפטים. בחרו מילה ממחסן המילים.

מאגר מילים

ט"ו • י"ד • הכניסה • עשרה

כרכים המוקפים חומה קוראים את המילה ב ט"ו באדר.

כפרים ועיירות גדולות קוראים ב י"ד באדר.

הכפרים מקדימים ליום הכניסה.

עיר גדולה – עיר שיש בה עשרה בטלנים.

תשובה: 5 נקודות לכל מילה.

(20 נקודות)

2. הקיפו את התשובה הנכונה.

מה זה «יום הכניסה»?

- ☐ יום שאנשי הכפרים באים לעיר
- ☐ יום שנכנסים לבית הכנסת החדש
- ☐ יום ראשון בשבוע
- ☐ יום פורים

תשובה: יום שאנשי הכפרים באים לעיר (יום שני או חמישי).

מה ההבדל בין יום טוב לשבת?

☐ ביום טוב מותר להדליק נרות חנוכה

- ביום טוב מותר לבשל אוכל (אוכל נפש)
- בשבת מותר לבשל
- אין שום הבדל

תשובה: ביום טוב מותר לבשל אוכל - «אֵלָא אֲכָל נַפֶּשׁ בְּלֶבֶד».

תשובה: 10 נקודות לכל סעיף.

(15 נקודות)

3. «אין בין» - מתחו קו מהזוג אל ההבדל.

ההבדל	הזוג
● ספרים - בכל לשון; תפילין - רק אשורית	● אדר ראשון ואדר שני
● קריאת המגילה ומתנות לאביונים	● יום טוב ושבת
● אוכל נפש	● ספרים ותפילין

תשובה: אדר ראשון ואדר שני - קריאת המגילה ומתנות לאביונים • יום טוב ושבת - אוכל נפש • ספרים ותפילין - ספרים בכל לשון, תפילין רק אשורית.

תשובה: 5 נקודות לכל זוג.

(15 נקודות)

4. אמת או טעות? כתבו «אמת» או «טעות».

משפט	אמת / טעות
קוראים את המגילה רק בי"ד באדר.	<u>טעות</u>
בשנה מעוברת קוראים את המגילה באדר השני.	<u>אמת</u>
תפילין ומזוזות כותבים רק בכתב אשורית.	<u>אמת</u>

תשובה: 5 נקודות לכל שורה.

(15 נקודות)

5. הברטנורא מסביר מי הם «עשרה בטלנים»:

ברטנורא

עשרה בטלנין – של בית הכנסת, שבטלים ממלאכתן ונוזנים משל צבור כדי להיות מצויין תמיד בשעת התפילה בבהכ"נ:

מה מסביר הברטנורא?

- ☐ בטלנים הם אנשים עצלנים
- ☐ בטלנים הם אנשים שלא עובדים, כדי להיות תמיד בבית הכנסת בזמן התפילה
- ☐ בטלנים הם ילדים קטנים
- ☐ בטלנים הם אנשי הכפר

תשובה: בטלנים הם אנשים שלא עובדים, כדי להיות תמיד בבית הכנסת בזמן התפילה (הציבור נותן להם אוכל).

(15 נקודות)

6. המשנה אומרת שבשנה מעוברת נותנים «מִתְּנוֹת לְאַבְיוֹנִים» באדר השני. למה חשוב לתת מתנות לאביונים (לעניים) בפורים? כתבו משפט אחד או שניים.

תשובה: כדי שגם העניים ישמחו בפורים; כולנו עם אחד ודואגים זה לזה. מחוון: כל תשובה הגיונית על שמחה ועזרה לעניים – 15 נק'; תשובה חלקית – 8 נק'.

מבחנים

מבחן – פרק שני: הקורא למפרע

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

קראו לאט. ענו על כל שאלה. אפשר להיעזר במחסן המילים. בהצלחה!

(20 נקודות)

1. השלימו את המשפטים. בחרו מילה ממחסן המילים.

מאגר מילים

למפרע • על פה • קלף • דיו

מי שקרא את המגילה מהסוף להתחלה (שלא לפי הסדר), קרא למפרע – ולא יצא.

מי שקרא את המגילה מהזיכרון, קרא על פה – ולא יצא.
מגילה כשרה כתובה על קלף (ספר), ב דיו.

תשובה: 5 נקודות לכל מילה.

(20 נקודות)

2. הקיפו את התשובה הנכונה.

מי כשר לקרוא את המגילה, לפי המשנה?

- ☐ חרש
☐ שוטה
☐ קטן
☐ אדם גדול ששומע ומבין

תשובה: אדם גדול ששומע ומבין – «הכל כְּשָׁרִין... חוץ מַחֲרֵשׁ, שׁוֹטָה, וְקָטָן».

ראובן קרא את המגילה, עצר לנוח, ואחר כך המשיך (סירוגין). מה הדין?

- ☐ יצא
☐ לא יצא
☐ יתחיל מההתחלה
☐ יקרא שוב בלילה

תשובה: יצא.

תשובה: 10 נקודות לכל סעיף.

(15 נקודות)

3. מחלוקת: מאיפה קוראים את המגילה? מתחו קו מהתנא אל דעתו.

מאיפה קוראים?	התנא
☐ מאיש יהודי	☐ רבי מאיר
☐ מאחר הדברים האלה	☐ רבי יהודה
☐ כֻּלָּה (את כל המגילה)	☐ רבי יוסי

תשובה: רבי מאיר – כולה • רבי יהודה – מאיש יהודי • רבי יוסי – מאחר הדברים האלה. (ההלכה כרבי מאיר.)

תשובה: 5 נקודות לכל זוג.

(15 נקודות)

4. מיינו: כתבו כל מצווה בעמודה הנכונה.

מאגר מילים

קריאת המגילה • קצירת העומר • תקיעת שופר

כשר כל היום	כשר כל הלילה
<u>קריאת המגילה</u>	<u>קצירת העומר</u>
<u>תקיעת שופר</u>	

תשובה: 5 נקודות לכל מילה.

(15 נקודות)

5. הברטנורא מסביר למה אסור לקרוא על פה:

ברטנורא

קראה על פה - לא יצא. כתיב הכא נזכרים, וכתיב התם (שמות יז) כתוב זאת זכרון בספר:

מה מסביר הברטנורא?

- ☐ צריך לקרוא מתוך ספר כתוב - «זכרון בספר»
- ☐ מותר לקרוא על פה אם יודעים טוב
- ☐ צריך לקרוא רק ביום
- ☐ צריך לקרוא בעמידה

תשובה: צריך לקרוא מתוך ספר כתוב - «כתוב זאת זכרון בספר».

(15 נקודות)

6. המשנה אומרת: מי שכתב את המגילה בזמן הקריאה - «אם כִּין לְבוֹ, יִצָּא». מה זה «כִּין לְבוֹ»? למה זה חשוב במצוות? כתבו משפט אחד או שניים.

תשובה: התכוון לצאת ידי חובה - חשב שהוא עושה מצווה. זה חשוב כי מצווה עושים בלב ולא רק בפה. מחוון: הסבר המושג - 8 נק'; למה זה חשוב - 7 נק'.

מבחנים

מבחן – פרק שלישי: בני העיר

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

קראו לאט. ענו על כל שאלה. אפשר להיעזר במחסן המילים. בהצלחה!

(20 נקודות)

1. סולם הקדושה: השלימו לפי הסדר – מהקדוש פחות אל הקדוש יותר.

מאגר מילים					
בית הכנסת • תבה • ספרים • תורה					

6	5	4	3	2	1
<u>תורה</u>	<u>ספרים</u>	מטפחות	<u>תבה</u>	<u>בית הכנסת</u>	רחובה של עיר

תשובה: 5 נקודות לכל מילה.

(20 נקודות)

2. הקיפו את התשובה הנכונה.

בני העיר מכרו ספר תורה. מה מותר לקנות בכסף?

- ☐ רחוב
- ☐ בית כנסת
- ☐ רק דבר קדוש כמו תורה
- ☐ מטפחות

תשובה: רק דבר קדוש כמו תורה – «אֲבָל אִם מָכְרוּ תוֹרָה, לֹא יִקְחוּ סְפָרִים».

בית כנסת שחרב – מה אסור לעשות בו?

- ☐ להתפלל בו
- ☐ לעבור דרכו כדי לקצר את הדרך (קפנדריא)
- ☐ לבכות עליו
- ☐ לבנות אותו מחדש

תשובה: לעבור דרכו כדי לקצר את הדרך (קפנדריא).

תשובה: 10 נקודות לכל סעיף.

(20 נקודות)

3. ארבע פרשיות: מתחו קו מהשבת אל הפרשה.

השבת	הפרשה
שבת ראשונה ●	זכור ●
שבת שנייה ●	החודש הזה לכם ●
שבת שלישית ●	שקלים ●
שבת רביעית ●	פרה אדומה ●

תשובה: ראשונה - שקלים • שנייה - זכור • שלישית - פרה אדומה • רביעית - החודש הזה לכם.

תשובה: 5 נקודות לכל זוג.

(15 נקודות)

4. אמת או טעות? כתבו «אמת» או «טעות».

משפט	אמת / טעות
בפורים קוראים בתורה «ויבא עמלק».	<u>אמת</u>
בחנוכה קוראים «בנשיאים».	<u>אמת</u>
ביום הכיפורים קוראים «שבעה שבועות».	<u>טעות</u>

תשובה: 5 נקודות לכל שורה.

(10 נקודות)

5. הברטנורא מסביר את הסיפא של משנה א:

ברטנורא

אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים - דמעלין בקודש ואין מורידין:

- מה מסביר הברטנורא?
עולים בקדושה ולא יורדים
מותר למכור הכול
צריך לקנות רחוב
אסור לקנות ספר תורה

תשובה: עולים בקדושה ולא יורדים («מעלין בקודש ואין מורידין»).

(15 נקודות)

6. בית כנסת הוא מקום קדוש. כתבו שני דברים שאתם יכולים לעשות כדי לשמור על כבוד בית הכנסת.

תשובה: למשל: לא לרוץ ולא לצעוק, לא לדבר בזמן התפילה, לשמור על הניקיון, לא לעבור בו כקיצור דרך, להחזיר סידורים למקום. מחוון: 7.5 נקודות לכל דבר מתאים.

מבחנים

מבחן – פרק רביעי: הקורא עומד

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

קראו לאט. ענו על כל שאלה. אפשר להיעזר במחסן המילים. בהצלחה!

(20 נקודות)

1. כמה עולים לתורה? השלימו בעזרת מחסן המילים.

מאגר מילים

שלושה • ארבעה • חמישה • שבעה

היום	כמה עולים?
שני וחמישי	<u>שלושה</u>
ראש חודש	<u>ארבעה</u>
יום טוב	<u>חמישה</u>
שבת	<u>שבעה</u>

תשובה: 5 נקודות לכל שורה.

(20 נקודות)

2. הקיפו את התשובה הנכונה.

הקורא את המגילה – איך הוא קורא?

- ☐ רק בעמידה
- ☐ רק בישיבה
- ☐ רצה עומד, רצה יושב
- ☐ רק בשכיבה

תשובה: רצה עומד, רצה יושב – «עומד ויושב».

כמה אנשים צריך כדי לומר קדיש ולקרוא בתורה?

- ☐ שלושה
- ☐ שבעה
- ☐ עשרה
- ☐ שניים

תשובה: עשרה – «פחות מעשרה» אין עושים.

תשובה: 10 נקודות לכל סעיף.

(15 נקודות)

3. מתחו קו מהמושג אל ההסבר.

הסבר
קורא את ההפטרה מהנביאים ●
ברכת כהנים ●
שליח הציבור ●

מושג
נשיאת כפיים ●
עובר לפני התבה ●
מפטיר בנביא ●

**תשובה: נשיאת כפיים – ברכת כהנים • עובר לפני התבה – שליח הציבור •
מפטיר בנביא – קורא את ההפטרה מהנביאים.**

תשובה: 5 נקודות לכל זוג.

(15 נקודות)

4. אמת או טעות? כתבו «אמת» או «טעות».

משפט	אמת / טעות
קטן (ילד) יכול לקרוא בתורה.	<u>אמת</u>
הקורא בתורה קורא לפחות שלושה פסוקים.	<u>אמת</u>
תפילין עגולות – כשרות.	<u>טעות</u>

תשובה: 5 נקודות לכל שורה.

(15 נקודות)

5. הברטנורא מסביר למה קוראים למתורגמן רק פסוק אחד:

ברטנורא

ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד – שלא יטעה המתורגמן שמתרגם על פה:

מה מסביר הברטנורא?

- ☐ כדי שהמתורגמן לא יטעה
- ☐ כדי לסיים מהר
- ☐ כי אין זמן
- ☐ כי המתורגמן קטן

תשובה: כדי שהמתורגמן לא יטעה – הוא מתרגם על פה.

(15 נקודות)

6. קדיש וקריאת התורה אומרים רק כשיש מניין (עשרה). למה חשוב לבוא לבית הכנסת ולעזור להשלים מניין? כתבו משפט אחד או שניים.

תשובה: כי בלי עשרה אי אפשר לומר קדיש, קדושה ולקרוא בתורה; כל אחד חשוב ויכול להיות «העשירי». מחוון: תשובה הגיונית – 15 נק'; חלקית – 8 נק'.

מבחנים

מבחן מסכם – מסכת מגילה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

קראו לאט. ענו על כל שאלה. אפשר להיעזר במחסן המילים. בהצלחה!

(20 נקודות)

1. מתחו קו משם הפרק אל הנושא שלו.

הנושא	הפרק
● בית הכנסת וארבע פרשיות	● פרק א – מגילה נקראת
● כמה עולים לתורה ודברים שבקדושה	● פרק ב – הקורא למפרע
● מתי קוראים את המגילה	● פרק ג – בני העיר
● איך קוראים את המגילה	● פרק ד – הקורא עומד

תשובה: פרק א – מתי קוראים את המגילה • פרק ב – איך קוראים את המגילה • פרק ג – בית הכנסת וארבע פרשיות • פרק ד – כמה עולים לתורה ודברים שבקדושה.

תשובה: 5 נקודות לכל זוג.

(20 נקודות)

2. השלימו את המשפטים. בחרו מילה ממחסן המילים.

מאגר מילים
ט"ו • למפרע • עשרה • זכור

בירושלים (עיר מוקפת חומה) קוראים את המגילה ב ט"ו באדר.

מי שקרא את המגילה למפרע (שלא לפי הסדר) – לא יצא.

לפני פורים קוראים בתורה פרשת זכור.

קדיש וקריאת התורה – רק כשיש עשרה.

תשובה: 5 נקודות לכל מילה.

(20 נקודות)

3. הקיפו את התשובה הנכונה.

מה ההבדל בין יום טוב לשבת?

- ☐ ביום טוב מותר לבשל אוכל
- ☐ בשבת מותר לבשל אוכל
- ☐ ביום טוב אין תפילה
- ☐ אין הבדל

תשובה: ביום טוב מותר לבשל אוכל – «אֶכֶל נֶפֶש».

על מה כותבים מגילה כשרה?

- ☐ על נייר
- ☐ על קלף, בדיו
- ☐ על לוח
- ☐ על בד

תשובה: על קלף («עַל הַסֵּפֶר»), בדיו, בכתב אשורית.

תשובה: 10 נקודות לכל סעיף.

(15 נקודות)

4. אמת או טעות? כתבו «אמת» או «טעות».

משפט	אמת / טעות
בשבת קוראים בתורה שבעה עולים.	<u>אמת</u>
מותר למכור ספר תורה ולקנות בכסף רחוב.	<u>טעות</u>
קטן (ילד) כשר לקרוא את המגילה לכולם, לפי חכמים.	<u>טעות</u>

תשובה: 5 נקודות לכל שורה.

(10 נקודות)

5. הברטנורא מסביר למה הכפרים מקדימים ליום הכניסה:

ברטנורא

אלא שהכפרים מקדימין – והכפרים אינם בקיאים כל כך לקרות וצריכים שיקראנה להם אחד מבני העיר

מה מסביר הברטנורא?

- ☐ אנשי הכפר לא יודעים לקרוא טוב, ולכן מישהו מהעיר קורא להם
- ☐ אנשי הכפר לא אוהבים את פורים
- ☐ בכפר אין מגילה
- ☐ בכפר קוראים בלילה

תשובה: אנשי הכפר לא יודעים לקרוא טוב, ולכן מישהו מבני העיר קורא להם.

(15 נקודות)

6. מה למדתם במסכת מגילה שתרצו לזכור בפורים הבא? כתבו דבר אחד והסבירו במשפט.

תשובה: כל דבר נכון מהמסכת, למשל: לשמוע כל מילה במגילה, לקרוא מתוך מגילה כתובה, לכוון לבנו, לתת מתנות לאביונים. מחווה: דבר נכון – 8 נק'; הסבר – 7 נק'.

הערות למורה

מסכת מגילה

כיתה ז' • מבחנים חינוך מותאם – מחוון

בחוברת:

המשנה בחיינו

עיון בברטנורא

תרשים כאמד"ט

מילון המשנה

לשון המשנה

הִדְרֵן עַלְךָ מִסֵּכַת מְגִלָּה

וְהִדְרָה עָלוּ, דַּעְתּוֹ עָלֶה וְדַעְתּוֹ עָלוּ